

Domači glasovi

Stev. 17.

Lienz, torek 20. novembra 1945.

Leto 1.

Delo naših narodnih zastopnikov

29. okt.t.l. je slovenski narodni odbor izdal ob priliki narodnega praznika sledeč razglas.

"29. oktobra 1918 smo se Slovenci osvobodili avstrijsko-nemškega gospodstva in vstopili v kraljevino Jugoslavijo, ki smo si jo izvolili za svojo narodno državo.

29. oktobra 1944 so zastopniki slovenskega javnega življenja podpisali narodno izjavo, s katero Slovenci ponovno potrjujemo svojo zvestobo Kraljevini Jugoslaviji, ki jo hočemo imeti urejeno kot federativno državo jugoslovanskih narodov. V tej izjavi Slovenci slovesno odklanjamo vsako obliko diktature in totalitarne javne uprave, se izjavljamo za demokracijo v vseh javnih ustanovah in za pravične, učinkovite socialne reforme v gospodarskem življenju.

29. oktobra 1945 praznuje naš narod v suženjstvu komunistične diktature, deloma pa v političnem izgnanstvu. V državi, h kateri smo s kipečim navdušenjem pristopili 1.1918, ni svobode, za katero smo manifestirali sredi najhujšega nemškega okupacijskega pritiska v 1.1944.

Ali 29. oktober je in ostane naš narodni praznik; cilji, za katere smo na ta dan manifestirali, ostanejo naši trajni cilji. Letos nam bodi 29. oktober praznik vztrajnosti in zvestobe tem ciljem, ki jih kratko zajamemo in izrazimo z besedami "Zedinjena Slovenija v federativni Jugoslaviji". Temu cilju je bilo posvečeno vse prizadevanje Narodnega odbora v tujini, ko živimo ob dobroti in pod zaščito velikih zaveznikov.

Počasi sicer, a vztrajno prihaja resnica v svet. Vsi pa čutimo in vemo, da imajo naša pojasnjevanja svoj uspeh. Vsak lahko čuti, da gre razvoj v korist resnici, ki jo stalno oznanjamo in dopovedujemo.

Trudili smo se predvsem, da v pravilni luči predstavimo zaveznikom in njihovim organom protikomunistično gibanje demokratičnih Slovencev in prave vzroke, ki so dovedli do majske katastrofe, v kateri so se zgodile Slovincem kakor tudi ostalim Jugoslovanom nove nepričakovane težke krivice. Takratne dogodke je mogoče opravičiti samo z nepopisno zmedo, ki je nastala na raznih sektorjih bojišč po podpisu nemške kapitulacije.

Ob vsestranski pomoči vseh beguncev in vsled vzgledne požrtvovalnosti mnogih naših sotrpinov smo se Slovenci v izgnanstvu na splošno doslej dobro obnašali in povsod predstavili kot kulturna, zavedna in disciplinirana narodna skupina.

Precejšnje število naših oficirjev in vojakov je že sprejetih v razne zavezniške edinice. Srečni so, da opravljajo koristno delo in so lepo preskrbljeni. Tudi njihovi predstojniki se pohvalijo, da so vestni in točni v izvrševanju svoje službe.

Uspela je organizacija dela v taboriščih in dala lepe sadove povsod, kamor so Slovenci prišli.

Za šolsko in kulturno zaposlitev so hvalevredno poskrbeli naši profesorji in učitelji. Slovenska begunska gimnazija v Lienzu v najtežjih materialnih razmerah uživa sloves odličnega srednješolskega zavoda. Enako lepih pohval je bila deležna naša gimnazija taborišču Monigo. Sedaj se organizira nova za taborišči Senigal

lia in Servigliano. Osnovne šole z velikim pridom delajo v vseh taboriščih, kjer je dovoljno število šolskih otrok. Naša skrb bo, da noben otrok, ki živi v sklopu naših begunskih kolonij, ne izgubi šolskega leta.

Kmetske in gospodinjske nadaljevalne šole ter obrtni tečaji lepo izpopolnjujejo izobrazbo našega mladega naraščaja.

Več taborišč je organiziralo prvovrstne in prav dobre pevске zборе, ki so že na koncertih podajali slovensko narodno in umetno pesem ter pri zaveznikih in med domačim prebivalstvom utrdili sloves naše visoke pevske kulture.

Pomen športa in telesnih vaj so naši telovadci, športniki, njihovi učitelji in organizatorji pravilno razumeli. Takorekoč iz nič so ustvarili zadovoljive pogoje za stalno vežbanje in priredili celo vrsto lepo uspehiv tekem in drugih manifestacij, ki so pokazale tujemu svetu našo telesno kulturo, izvežbanost in organizacijo mladine, beguncem samim pa nudile duhovno razvedrilo in okrepčilo.

Skoro v vseh taboriščih, ki jih notranje vodijo Slovenci, stalno delujejo tečaji za učenje tujih jezikov, zlasti angleščine in francoščine. Istotako prirejajo kulturni delavci po taboriščih predavanja in debatne ure o aktualnih problemih kulturnega življenja. Skoro vsa taborišča imajo svoje liste, kjer obveščajo o dogodkih doma in po svetu, ter revije, v katerih se resno razpravljajo kulturni in socialni problemi.

Versko življenje daje izredno tolažbo v teh dneh preizkušnje.

Slovenski bogoslovci so si s pomočjo svojih profesorjev organizirali bogoslovno učilišče v Pragi, kjer redno nadaljujejo svoje študije.

Teško nam je priznati, da doslej še nismo mogli najti sredstev za zadovoljivo rešitev, ki bi omogočala našim visokošolcem, da bi nadaljevali povsod svoje študije. Temu vprašanju posvečamo mnogo naše pozornosti in prizadevanj, ali vsled velikega števila prizadetih ne moremo reči, da smo že na poti k uspehu. - (Vprašanje slov. begunskih visokošolcev na Koroškem je med tem že zadovoljivo rešeno).

Zdravstvene razmere so bile doslej med begunci zadovoljive. Kljub zelo pomanjkljivi obleki in obutvi, kljub večkrat neodgovarjajočim stanovanjskim razmeram so slovenske taboriščne družine redno nudile sliko zdravih, redoljubnih, snažnih ljudi, ki cenijo osebno higieno in red. Neprecenljive zasluge imajo v tem oziru naši zdravniki in njihovi pomočniki.

Dve taborišči imata tudi svoje zadrage za medsebojno ekonomsko pomoč.

Bilo bi naravnost nemogoče omenjati vse večje in manjše akcije, vse znane in neznane požrtvovalne in nesebične prijatelje, ki so k temu zadovoljivemu stanju pripomogli.

S posebno hvaležnostjo pa se spomnimo mnogih zavezniških zastopnikov in ustanov, ki nam nudijo stalno pomoč in kažejo samaritansko in prijateljsko razumevanje za naše trpljenje.

Za pomoč mednarodne organizacije UNRRA prosimo stalno. Je že skoro eno leto od tega, kar je Jugoslovansko podporno društvo v Rimu predložilo v tem oziru prve prošnje v imenu naših sodržavljancev, ki bivajo v Italiji. Od tedaj so zastopniki Srbov, Hrvatov in Slovencev stalno ponavljali to zahtevo pri uradu UNRRE v Italiji, v Londonu in v Washingtonu. Iz političnih razlogov je UNRRA doslej vsako pomoč za Jugoslovane v begunstvu odklanjala. Stotisoči Jugoslovanov občutijo to ravnanje kot krivico napram zavezniškemu narodu. Ali dejstva ne moremo spremeniti in moramo prenašati tudi ta udarec mirno in dostojanstveno. V bodoče ne bomo opustili nobene priložnosti in storili vse, da bi UNRRA svoje dosedanje stališče napram nam spremenila.

Obrnili smo se na naše rojake v Ameriki za pomoč. Ustanovili so posebno organizacijo, ki zbira prispevke. Hvaležni smo za

to razumevanje in upamo, da bomo občutili bratsko podporo, ko bo najhujša sila.

Narodni praznik praznujemo z globoko hvaležnostjo vsem dobrotnikom, prijateljem in našim zagovornikom. Praznujemo ga z iskrenim odpuščanjem našim sovražnikom in nasprotnikom ter s trdno odločitvijo, da hočemo biti naši domovini apostoli pomirjenja in bratstva, socialnega napredka, politične in kulturne svobode. Praznujemo ga v duhovni skupnosti z našimi trpečimi v domovini, kjer upamo, da bomo v bližnji bodočnosti zopet uživali toploto domačega ognjišča.

Rim, 29. oktobra 1945.

Narodni odbor za Slovenijo:
Dr. Miha Krek, predsednik.

Vera samo privatna zadeva?

Socialisti sicer še niso komunisti, vendar imajo nekatere skupne programske točke. Eni in drugi smatrajo vero za "privatno zadevo". Kako pa to praktično izvajajo, pove celovška "Volkszeitung", glasilo avstrijske ljudske stranke, ki je dne 11.t.m. objavila sledeč članek:

"V svojem radijskem govoru je socialist tov. Piesch rabil lepe besede, ko je govoril o stališču socialistov do vere in je med drugim tudi dejal: "Mi vztrajamo načelno na stališču, ki je zasidrano v vsakem strankinem programu, da je namreč vera privatna zadeva vsakega posameznika, in nočemo se vmešavati v stvari, ki se tičejo vesti. Vsako pošteno prepričanje bomo spoštovali... Nobenemu pobožnemu človeku nočemo niti malo vzeti njegove vere"

To se je zelo lepo slišalo. Mislil pa sem si: Sicer smo od te strani vedno čisto drugače slišali, - spomnil sem se na gibanje za odpad od vere, propagando za izstop iz Cerkve itd. - mogoče se je pa pri teh ljudeh le kaj spremenilo? Odkrito priznam, da moje zaupanje ni bilo veliko. In res me je na žalost drugo dejstvo kaj hitro potrdilo o upravičenosti tega mojega nezaupanja. V nedeljo 4.t.m. sem namreč obiskal zborovanje socialistične stranke, na katerem se je celovski župan G. Schatzmayer, ki je prav tako funkcionar deželnega strankinega vodstva kakor g. Piesch, izrazil v čisto starem socialističnem tonu in dejal: "V našem materialističnem svetovnem nazoru za Cerkev ni prostora. Mi pritrjujemo Heineju: Hebesa so za angelčke in vrabce."

Kaj je zdaj res? Ali je g. Piesch govoril resnico, ali g. Schatzmayer?"

18.t.m. pa se je socialistični tednik "Neue Zeit" zopet pobavil z verskim vprašanjem in med drugim napisal:

"Kot pravi demokrati se ne sramujemo zavzeti do vere pravega stališča!

Spoštujemo in trpimo poštena notranja verska prepričanja vsakega poštenega človeka, za nas je le važno, kakšna dela bo dovršil na tem svetu in, če hoče biti član nove človeške družbe, ki naj nastane.

Zato vztrajamo na stališču, da nimata vera in politika ničesar skupnega. Verske družbe naj se ne vmešavajo v državne posle, država pa ne v verske zadeve! Svobodo verskega prepričanja je sestavni del demokratične svobode mišljenja. Vzgoja mladine je možna z verskim poukom, pa tudi brez njega. Predprave za nekatere veroizpovedi so nepotrebna stvar."

Kakor v odgovor na to je "Volkszeitung" napisala samo sledeče: "Britanski min. predsednik Atlee je v torek govoril pred ameriškim kongresom in je začel svoj govor z opominom, naj se omikani svet povrne k osnovnim načelom krščanstva, predno bo prepoznal!"

Tako govori britanski delavski voditelj, zares resno misleč človek, in ne pravi: "Vera je privatna zadeva!"

"MNOŽICA JE POZABILA PLOSKATI". Dopisnik Kolumbijske radijske družbe je iz Moskve takole poročal v Združene države o Stalinovi odsotnosti na proslavi "dneva revolucije": "Pred vojno so na današnji dan strumno korakali čez moskovski Rdeči trg moskovska posadka in častniška šola in v lepo urejenih formacijah se je vozilo topništvo in oklopniki. Letos pa je bilo čuti- ti spremembo, ki jo je vsak takoj opazil in ki je vplivala na vse ozračje tega praznika. Prvič, od kar je vodja Sovjetske zveze, je Stalin sklenil, da ne bo osebno prisostvoval vojaški paradi. Kot pretvezo je navedel, da je na odmoru na Kavkazu. Namesto nje- ga je spreved sovjetskih voljakov z Leninovega groba na mesto para- de vodil Molotov. Med množico je bilo tako razočaranje, da je ljud- stvo pozabilo ploskati in vzkli- kati in je le molče strmelo v spreved. Do polnoči ni bilo dano še nobeno pojasnilo o vzrokih Sta- linove odsotnosti." (Daily Tele- graph 8.nov.)

NARODNI ODBOR KRALJEVINE JU- GOSLAVIJE je v "Salzburger Nach- richten" na zahtevo vojaške vlade objavil poziv, s katerim vabi vse jugoslovanske državljane, ki biva- jo v Salzburgu in okolici, razen onih, ki so nastanjeni v jugoslov. taboriščih, naj odboru pošljejo svoj naslov skupno z družinsko listo.

TO JE SVOBODA! Primorski "Glas zaveznikov" poroča, da je dopisnik "Associated Pressa" v Belgradu spo- ročil, da so večino kolporterjev edinega opozicijskega lista v Ju- goslaviji, Grolove "Demokratije" napadle skupine mladeničev, ki so časopis raznašalcem nasilno trga- le iz rok in ga zažigale.

SLOVENSKO STAJERSKO ZAHTEVAJO. V izložbenem oknu Karla Kroisa v Gradcu, Herrengasse, je pod sliko, ki kaže dve ženi - ena joče, druga gleda proti plamnam, - velik plakat z naslednjim besedilom: "Die öster- reichische Volkspartei forderte bei der Länderkonferenz als erste Partei die Rückgabe von Südtirol, Berchtesgaden, Reichenhall, Rupert- winkel, Odenburg, Wieselburg. Für die Steiermark wurde die Savegren- ze gefordert." -- ("Avstrijska ljud- ska stranka je pri deželni konfe- renci prva postavila zahtevo po

vrnitvi Južne Tirolske, Berchtesgadena, Reichenhalla, Rupertwinkla, Odenburga in Wieselburga. Za Stajersko pa je zahtevala Savo kot mejo.") -- Nemeč ostane Nemeč, pa naj se šopiri kot Rajhovec ali kot Avstrijec. Vedno bo napram Slo- vencem nasilen.

V JUGOSLAVIJI NE BO NITI ZA LAS DRUGACE. - Bolgarske o- pozicijske stranke, ki se ni- so udeležile volitev, so izda- le proglas, v katerem pravijo, da ne želijo izpostaviti volil- cev terorju vlade, ki hoče pri volitvah za vsako ceno zmagati. NARODNOSTNO DELO KOMUNIS- TOV. - Glede zakasnitve otvo- ritve slovenskih šol na Primor- skem je načelnik zavezniške voj. uprave polk. Bowman izjavil sle- deče: "Častnik za prosvetne za- deve pri zavezniški vojaški u- pravi poročnik Simoni je dose- gel naravnost čudovite uspehe pri otvarjanju slovenskih šol. Med činitelji, s katerimi se je moral poročnik Simoni boriti, je močna opozicija ljudi, kate- rim so te šole namenjene." Polk. Bowman je tudi pribil: "Nobena propaganda ne bo vplivala na za- vezniško odločitev v tem prede- lu!"

Dne 13.nov.1945 nas je za vedno zapustil edini sinček

RADKO BERNIK,

star 6 let. Začasno je poko- pan na pokopališču Annabüchel pri Celovcu. - Naj mu bo tu- ja zemljica lahka! - Žalujō- či starši, stari ata, stric in teta.

SVARILO KALILCEM MIRU. - Na- čelnik glavnega stana Združenih držav Sev. Amerike maršal George C. Marshall je izjavil, da mora- jo USA stati budno na straži ter je rekel: "Svet noče dovolj res- no upoštevati željā slabih. Sla- bost je velika skušnjava za moč- nejšega, zlasti za nasilneže, ki si hočejo zavojevati bogastvo in moč. Če hočemo uresničiti naše upē v trajni mir, moramo s silo doseči mir. Morebitnim gangsterjem mora- mo dati jasno razumeti, da bo zelo tvegano drzniti se kaliti naš mir- s silo."